

Київ, 8 лютого 2017

**Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва,
регіональної політики та місцевого самоврядування**

**Заява Спеціального представника Генерального секретаря
Ради Європи в Україні стосовно Проекту Закону № 3593-д
«Про тимчасово окуповану територію України»**

Шановний п. Голово,

Шановні члени Парламенту,

Я вдячний за запрошення взяти участь у сьогоднішньому засіданні і за надану можливість обмінятись позиціями стосовно Проекту Закону № 3593-д «Про тимчасово окуповану територію України».

У даний час Україна опинилась у ситуації, що ставить перед нею складні виклики.

У цьому контексті членство України в Раді Європи має важливе значення, адже вступивши до цієї Організації, Україна взяла на себе зобов'язання поважати і впроваджувати три основні принципи Ради Європи: демократію, верховенство права та права людини.

Національна правова система, і, зокрема, законодавство є важливим інструментом для досягнення цієї мети.

Завдання сьогоднішньої дискусії полягає у тому, щоб оцінити, наскільки і в якій мірі проект Закону сприятиме остаточному результату, погодженому всіма.

Два тижні тому до Ради Європі надійшло звернення про надання висновку щодо даного законопроекту для сьогоднішнього засідання Комітету. Зважаючи на складність тексту, численність питань, що виникають, і надто обмежений час, повний письмовий висновок не міг бути підготовлений. Тим не менш, вже перше вивчення цього проекту піднімає низку питань і викликів, що стосуються демократії, прав людини і верховенства права в Україні.

Безперервні зусилля Парламенту щодо встановлення правових стандартів у відношенні до тимчасово непідконтрольних територій і населення, в принципі, вітаються. Проте, зміст зазначеного законопроекту додатково сприятиме ізоляції цих територій. Він повністю усуває відповідальність України щодо забезпечення та захисту прав людини її громадян, які проживають на тимчасово непідконтрольних територіях. У

своїй поточній редакції проект Закону підриває принципи примирення і постконфліктного врегулювання. Крім того, прийняття Закону, швидше за все, сприятиме відчуженню населення територій і ще більше ускладнить майбутню реінтеграцію в Україну.

Проект Закону не відповідає ustalеним загальним принципам, які знайшли своє відображення в резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи 2133 (2016) «Засоби правового захисту від порушень прав людини на українських територіях, що знаходяться поза контролем української влади». Резолюція закликає українську владу «полегшити, наскільки це в її силах, повсякденне життя жителів територій поза межами її контролю та переміщених осіб з цих територій через скорочення адміністративного тягаря у доступі до пенсій і соціальних виплат та через сприяння доступу таких осіб до правосуддя шляхом належного оснащення і кадрового забезпечення судів в районах, контрольованих Урядом, до яких була передана юрисдикція щодо непідконтрольних територій» (пар. 17.3).

З політичної точки зору, Рада Європи вважає, що конфлікт, від якого потерпають східні регіони, може бути вирішений лише у політичний спосіб, і закликає всі сторони в повній мірі виконувати Мінські домовленості. Деякі з положень цього законопроекту прямо не відповідають цим домовленостям. З позиції демократії, декларування наміру введення воєнного стану на невизначений період на цих територіях та наступні обмеження здаються необґрунтованими. Позбавлення громадян протягом невизначеного часу фундаментальних політичних прав (наприклад, права обирати Президента і народних депутатів до Верховної Ради) і права на самоврядування становить загрозу основним європейським демократичним принципам. З точки зору прав людини, прийняття такого закону суттєво ускладнить ситуацію із правами людини близько 4 мільйонів осіб, які проживають на тимчасово непідконтрольних територіях Донбасу, та внутрішньо переміщених осіб. Це стосується їх політичних і громадянських прав. Поки ці території не перебувають під контролем уряду України, соціальні права (виплата пенсій та інших соціальних виплат), економічні права (право на продаж і купівлю майна), свобода пересування, права на повагу до сімейного життя, так само, як і право на ефективні засоби правового захисту є суворо та не виправданого обмеженими; це, ймовірно, також вплине на гуманітарну ситуацію, а також допомогу, що може бути надано цим регіонам.

З точки зору верховенства права, законопроект видається таким, що суперечить деяким положеннями Конституції України, а також окремим міжнародним зобов'язанням України, включно з тими, що впливають із документів Ради Європи, таких як Європейська конвенція з прав людини (в інтерпретації Європейського суду з прав людини), Європейська соціальна хартія, а також Європейська хартія місцевого самоврядування, ратифіковані Україною.

Проект Закону також не сумісний з підходом, закладеним у Плані заходів, спрямованих на реалізацію деяких засад державної внутрішньої політики щодо окремих районів Донецької та Луганської областей, де органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, який затверджено Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 8-р від 11 січня 2017 р. Цей План заходів був позитивно оцінений Радою Європи як спроба зробити конкретні кроки щодо зміцнення прав людини українців, які цього гостро потребують.

Шановний п. Голово,

Шановні члени Парламенту,

У світлі цих серйозних занепокоєнь Рада Європи наполегливо рекомендує не направляти цей текст для обговорення на пленарному засіданні без його поглибленого аналізу, і Організація готова надати повний висновок з цього приводу. Також українська влада, за бажанням, може зробити запит до Венеціанської комісії відповідно до встановленої процедури.

На закінчення я хотів би повернутися до первісної мети цього законопроекту, яка полягає у запровадженні ряду заходів для захисту прав і свобод громадян України на тимчасово непідконтрольних територіях. Давайте намагатися, щоб будь-який законодавчий текст, який буде прийнято, став інструментом забезпечення належного балансу між принципами національної безпеки і прав людини задля зменшення страждань людей під час конфлікту і побудови стійкого миру в Україні.

Дякую за увагу.